

رابطه علی بلوغ هیجانی، سرزندگی تحصیلی با انگیزه پیشرفت تحصیلی با میانجی‌گری احساس تعلق به مدرسه در دانش آموزان متوسطه دوم شهر ایلام

احمد میرزاییگی^۱، سعید بختیار پور^۲، زهرا افتخار صعادی^۳، بهنام مکوندی^۴، رضا پاشا^۵

^۱ گروه روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز (نویسنده مسئول)

^۲ گروه روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز

^۳ گروه روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز

^۴ گروه روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز

^۵ گروه روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی رابطه علی بلوغ هیجانی و سرزندگی تحصیلی با انگیزه پیشرفت تحصیلی با میانجی‌گری احساس تعلق به مدرسه در دانش‌آموزان متوسطه دوم شهر ایلام انجام شد. جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر دوره دوم متوسطه این شهر بود که با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای و بر اساس جدول کرجسی و مورگان، ۳۷۴ دانش‌آموز انتخاب شد. ابزارهای پژوهش شامل مقیاس بلوغ هیجانی، سرزندگی تحصیلی، انگیزه پیشرفت تحصیلی و احساس تعلق به مدرسه بودند. تحلیل داده‌ها با استفاده از مدل‌یابی معادلات ساختاری نشان داد که بلوغ هیجانی و سرزندگی تحصیلی تأثیر مثبت و معناداری بر انگیزه پیشرفت تحصیلی دارند و احساس تعلق به مدرسه، نقش میانجی‌گری مهمی در این رابطه ایفا می‌کند. نتایج بیانگر آن است که تقویت بلوغ هیجانی و سرزندگی تحصیلی، همراه با افزایش احساس تعلق به مدرسه، می‌تواند بهبود انگیزه و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان را تسهیل کند. این یافته‌ها برای معلمان، مشاوران و سیاست‌گذاران آموزشی مفید بوده و می‌تواند در جهت تقویت عوامل مؤثر بر موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان به کار رود.

واژه‌های کلیدی: بلوغ هیجانی، سرزندگی تحصیلی، انگیزه پیشرفت تحصیلی، احساس تعلق به مدرسه، دانش‌آموز

مقدمه

با توجه به اهمیت روزافزون نظام آموزشی و نقش کلیدی آن در تربیت نیروی انسانی، بررسی عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی و انگیزه‌ی دانش‌آموزان از اهمیت بالایی برخوردار است. دانش‌آموزان به عنوان نسل آینده‌ی جامعه و یکی از مهم‌ترین منابع توسعه‌ی انسانی و اقتصادی، نه تنها نیازمند آموزش‌های تخصصی و مهارتی هستند، بلکه باید از لحاظ روانی و اجتماعی نیز تقویت شوند تا بتوانند با چالش‌ها و مشکلات روبه‌رو شده و در تحصیل خود موفق باشند (ژائو و همکاران، ۲۰۱۹). در این راستا، انگیزه‌ی پیشرفت تحصیلی به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در عملکرد تحصیلی، مورد توجه ویژه‌ی قرار گرفته است. انگیزه‌ی پیشرفت، به معنای تلاش مداوم برای دستیابی به اهداف عالی و موفقیت در تحصیل، تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل روان‌شناختی و اجتماعی قرار دارد (بیابانگرد، ۲۰۰۶؛ ریچاردز، ۱۹۶۷).

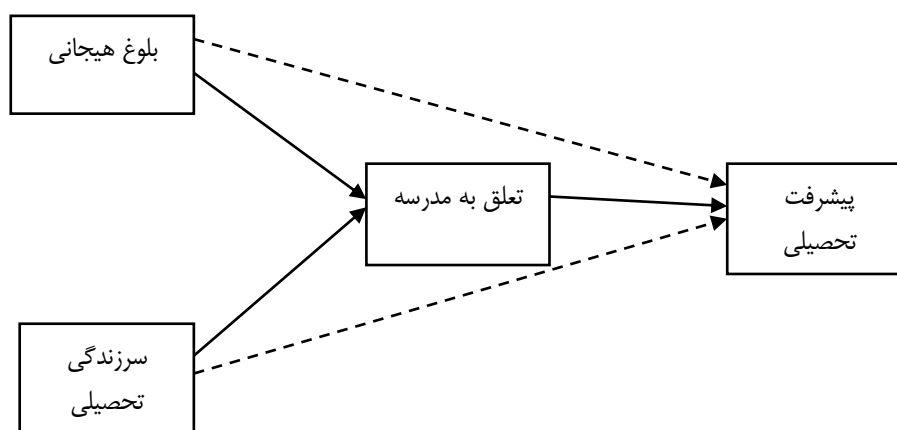
یکی از مهم‌ترین عواملی که بر انگیزه‌ی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر دارد، بلوغ هیجانی است. بلوغ هیجانی به معنای توانایی فرد در مدیریت و کنترل هیجانات خود و سازگاری با شرایط مختلف زندگی است (صفرنژاد و همکاران، ۲۰۱۶). تحقیقات نشان می‌دهد که دانش‌آموزانی که از بلوغ هیجانی بالایی برخوردارند، بهتر می‌توانند با مشکلات تحصیلی و چالش‌های زندگی روبه‌رو شوند و با انگیزه‌ی بیشتری برای موفقیت تلاش کنند (امرسون، ۱۹۹۰). از آنجا که دوران نوجوانی با تغییرات هیجانی گسترده‌ای همراه است، برخورداری از بلوغ هیجانی می‌تواند به عنوان عاملی کلیدی در کاهش اضطراب‌ها و استرس‌های تحصیلی و افزایش انگیزه‌ی پیشرفت عمل کند (شفیعی و همکاران، ۲۰۲۰). بر این اساس، بلوغ هیجانی نه تنها به کنترل هیجانات و استرس‌ها کمک می‌کند، بلکه موجب افزایش تاب‌آوری در مواجهه با موانع تحصیلی نیز می‌شود.

سرزندگی تحصیلی نیز به عنوان یکی دیگر از متغیرهای کلیدی در پیشرفت تحصیلی شناخته شده است. سرزندگی تحصیلی، که به معنای توانایی دانش‌آموزان در مقابله مؤثر با چالش‌ها و موانع تحصیلی است، به عنوان یک مفهوم کلیدی در روان‌شناسی مثبت‌گرا مورد توجه قرار گرفته است (مارتین و مارش، ۲۰۰۹). دانش‌آموزانی که از سرزندگی تحصیلی بالاتری برخوردارند، تمایل بیشتری به تلاش برای غلبه بر مشکلات تحصیلی دارند و در مواجهه با شکست‌ها، از انگیزه‌ی درونی قوی‌تری برای ادامه‌ی مسیر برخوردارند. این دانش‌آموزان در مقایسه با افرادی که سرزندگی تحصیلی کمتری دارند، استقامت بیشتری در انجام تکالیف تحصیلی نشان می‌دهند و در نهایت موفقیت تحصیلی بیشتری کسب می‌کنند (میکائیلی و گلی‌زاده، ۱۳۹۳). پژوهش‌ها نشان می‌دهند که سرزندگی تحصیلی رابطه‌ی مثبتی با انگیزه‌ی پیشرفت دارد و دانش‌آموزانی که توانایی بیشتری در مقابله با چالش‌های تحصیلی دارند، از انگیزه‌ی پیشرفت بیشتری نیز برخوردارند (احمدی و همکاران، ۲۰۲۱).

احساس تعلق به مدرسه به عنوان یک متغیر اجتماعی نیز می‌تواند نقشی مؤثر در پیشرفت تحصیلی ایفا کند. تعلق به مدرسه به معنای احساس عضویت و ارتباط عاطفی دانش‌آموزان با محیط آموزشی است و بر مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های مدرسه و انگیزه‌ی آنان برای موفقیت تحصیلی تأثیر می‌گذارد (مک نلی و همکاران، ۲۰۰۵). تحقیقات نشان داده‌اند که دانش‌آموزانی که احساس تعلق بیشتری به مدرسه دارند، نه تنها در تحصیل خود موفق‌ترند، بلکه احتمال ترک تحصیل در آن‌ها کمتر است. این احساس تعلق به مدرسه به عنوان یک عامل کلیدی در ایجاد انگیزه و تلاش دانش‌آموزان برای دستیابی به اهداف تحصیلی محسوب می‌شود و پژوهش‌ها نیز از این دیدگاه حمایت کرده‌اند که احساس تعلق به مدرسه می‌تواند پیش‌بینی‌کننده‌ی مهمی برای موفقیت تحصیلی و انگیزه‌ی پیشرفت باشد (موریسون، ۲۰۰۷).

بنابراین، با توجه به اهمیت بلوغ هیجانی، سرزندگی تحصیلی و احساس تعلق به مدرسه در ایجاد انگیزه‌ی پیشرفت تحصیلی، این پژوهش به بررسی رابطه‌ی علی بین این متغیرها در دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه‌ی شهر ایلام می‌پردازد. در این پژوهش،

هدف اصلی این است که بررسی شود چگونه بلوغ هیجانی و سرزندگی تحصیلی از طریق میانجی‌گری احساس تعلق به مدرسه بر انگیزه‌ی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارند. نتایج این پژوهش می‌تواند به معلمان، مشاوران و سیاست‌گذاران آموزشی کمک کند تا با شناسایی و تقویت این عوامل، انگیزه‌ی پیشرفت تحصیلی را در دانش‌آموزان افزایش دهند و زمینه‌ساز موفقیت تحصیلی و شخصیتی آن‌ها شوند.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش شناسی

تحقیق حاضر از لحاظ هدف بنیادی و به لحاظ شیوه اجرای تحقیق در زمره تحقیقات پیمایشی-توصیفی بر مبنای مدل‌یابی معادلات ساختاری و از نوع تحلیل مسیر است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر دوره دوم متوسطه شهرستان ایلام است که در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۹۶ مشغول به تحصیل بوده‌اند. با توجه به حجم بزرگ جامعه آماری، نمونه با استفاده از جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۰) تعیین شد. در نهایت، نمونه مورد بررسی شامل ۳۷۴ دانش‌آموز (۱۸۷ پسر و ۱۸۷ دختر) بود. روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای بود. در این روش ابتدا از بین خوشه‌های جمعیت مورد مطالعه، به‌صورت تصادفی نمونه انتخاب شده و سپس از هر خوشه به‌طور تصادفی افراد انتخاب شده‌اند. در این تحقیق، ابتدا ۴ مدرسه از بین دبیرستان‌های شهرستان ایلام انتخاب و سپس در هر مدرسه ۴ کلاس (مقاطع اول تا چهارم) انتخاب شدند. در نهایت، پرسشنامه‌ها بین ۳۷۴ دانش‌آموز توزیع شد که به‌دلیل نقص در پاسخگویی، تعداد ۱۴ پرسشنامه از تحلیل نهایی کنار گذاشته شد و تحلیل نهایی با نمونه ۳۶۰ نفر (۱۷۹ پسر و ۱۸۱ دختر) انجام شد.

ابزار

مقیاس بلوغ هیجانی: این مقیاس که توسط یاشویر سینگ و ماهیش بهار گاوا در سال ۱۹۹۱ طراحی شده است، شامل ۴۸ گویه بوده که بر اساس طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای (از ۱ برای «هرگز» تا ۵ برای «خیلی زیاد») نمره‌گذاری می‌شود. نمرات آزمودنی‌ها دامنه‌ای از ۴۸ تا ۲۴۰ دارند. این مقیاس شامل پنج بعد اصلی است. برای ارزیابی روایی آن، همبستگی مقیاس با

پرسشنامه سازگاری‌ها محاسبه شد که ضریب همبستگی $0/67$ به دست آمد. پایایی این ابزار با روش آزمون-بازآزمون و فاصله ۶ ماهه در بین دانشجویان ۲۰ تا ۲۴ ساله با ضریب همبستگی $0/75$ گزارش شده است. در پژوهش حاضر، ضریب آلفای کرونباخ $0/944$ (معادل $94/4$ درصد) به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی بالای مقیاس است (سینگ و همکاران، ۱۹۹۱).

مقیاس سرزندگی تحصیلی: این مقیاس با ۹ گویه توسط حسین چاری و دهقانی‌زاده (۱۳۹۱) بر اساس مقیاس اصلی مارتین و مارش (۲۰۰۶) که شامل ۴ گویه بود، توسعه داده شد. نمره‌گذاری بر اساس طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای از «کاملاً مخالفم» (۱) تا «کاملاً موافقم» (۵) انجام می‌شود. در پژوهش حسین چاری و دهقانی‌زاده، ضرایب آلفای کرونباخ برای این مقیاس ۸۰ درصد گزارش شده و دامنه همبستگی گویه‌ها با نمره کل بین ۵۱ تا ۶۸ درصد بوده است. در پژوهش حاضر، میزان آلفای کرونباخ $0/862$ به دست آمده که نشان‌دهنده روایی و پایایی قابل قبول مقیاس است (چاری و دهقانی‌زاده، ۲۰۱۳).

مقیاس انگیزه پیشرفت تحصیلی: این مقیاس که توسط هرمنس در سال ۱۹۷۰ تدوین شده و بعداً بازبینی شد، شامل ۲۹ گویه است که در طیف لیکرت ۴ گزینه‌ای (۱ تا ۴) نمره‌گذاری می‌شود. دامنه نمرات در این مقیاس از ۲۹ تا ۱۱۶ است. هرمنس برای بررسی پایایی این مقیاس، از روش آلفای کرونباخ استفاده کرد که ضریب پایایی آن $0/84$ به دست آمد. همچنین، پایایی بازآزمایی این مقیاس پس از سه هفته در یک مطالعه دیگر $0/84$ گزارش شده است (هرمنس، ۱۹۷۰). در پژوهش حاضر، میزان آلفای کرونباخ این مقیاس $0/883$ است که نشان‌دهنده اعتبار و پایایی بالای آن می‌باشد.

مقیاس احساس تعلق به مدرسه: این مقیاس که توسط بری، بتی و وات در سال ۲۰۰۴ طراحی شده، شامل ۲۷ گویه با ۶ بعد است. نمره‌گذاری آن بر اساس طیف لیکرت ۴ گزینه‌ای (۱: کاملاً مخالفم تا ۴: کاملاً موافقم) انجام می‌شود و دامنه نمرات از ۲۷ تا ۱۰۸ است. در نسخه بازنگری شده سال ۲۰۰۵، ضریب پایایی آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۷۵ درصد و برای مولفه‌های مختلف از ۶۹ تا ۸۹ درصد گزارش شده است (برو و همکاران، ۲۰۰۴). در پژوهش حاضر، ضریب آلفای کرونباخ $0/907$ (۹۰٫۷ درصد) به دست آمده است که نشان‌دهنده پایایی بالای این ابزار است.

یافته‌ها

شاخص‌های جمعیت شناختی پژوهش حاضر نشان داد که از بین نمونه مورد مطالعه پسران (۱۷۹ با ۴۹ درصد)، دختران (۱۸۱ با ۵۱ درصد) و توزیع سن ۱۵ تا ۱۸ سال بودند. در ادامه شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول ۱ نشان داده شده است.

برای بررسی نرمال بودن تک متغیری توزیع داده‌ها، قدر مطلق چولگی و کشیدگی متغیرها به ترتیب نباید از ۳ و ۱۰ بیشتر باشد (کلاین، ۲۰۲۱). در جدول زیر چولگی و کشیدگی متغیرهای پژوهش گزارش شده‌اند. با توجه به این جدول، قدر مطلق چولگی تمامی متغیرها کمتر از ۳ و قدر مطلق کشیدگی تمام متغیرها نیز از ۱۰ کمتر است؛ بنابراین توزیع متغیرها نرمال است. نتایج کولموگروف اسمیرنوف نیز در جدول ۲ خلاصه شده است.

یکی از شروط دیگر صحت رگرسیون خطی، عدم هم‌خطی متغیرهای پیش‌بین است و معیار سنجش این شرط، عدم هم‌خطی متغیرهای پیش‌بین است و معیار سنجش این شرط، عامل تورم واریانس است. چنانچه این عامل عددی کمتر از ۱۰ داشته باشد عدم هم‌خطی متغیرها تأیید می‌شود. در پژوهش حاضر، عامل تورم واریانس در تمامی متغیرها کمتر از ۱۰ است و عدم هم خطی تأیید شد (حبیب‌پور گتایی و صفری شالی، ۱۳۹۵).

جدول ۱. شاخص های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشدگی
پیشرفت تحصیلی	۷۱	۱۴/۸۱	۰/۵۶	۱/۲۰
بلوغ هیجانی	۱۳۲	۲۹/۷۲	۱/۵۹	۱/۶۳
سرزندگی تحصیلی	۱۷۱	۲۷/۴۱	۱/۹۲	۱/۵۷
احساس تعلق به مدرسه	۶۲	۱۸/۹۶	۰/۹۹	۱/۸۲

جدول ۲. خلاصه آزمون کولموگروف - اسمیرنوف متغیرهای پژوهش

متغیر	آماره آزمون	سطح معناداری
پیشرفت تحصیلی	۰/۲۱۲	۰/۰۰۱
بلوغ هیجانی	۰/۳۵۱	۰/۰۰۱
سرزندگی تحصیلی	۰/۵۴۱	۰/۰۰۱
احساس تعلق به مدرسه	۰/۴۷۱	۰/۰۰۱

قبل از پرداختن به آزمون مدل نظری پژوهش، بین متغیرهای مدل نظری باید همبستگی معنی دار وجود داشته باشد. لذا در جدول ۳ ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش گزارش شده اند تا رابطه آنان مورد بررسی قرار گیرد. لازم به ذکر است که برای برآورد مدل ساختاری از روش حداکثر درست نمایی استفاده شد. جدول ۳ ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش را به صورت دو به دو نشان می دهد، یکی از مفروضه های اجرای مدل های ساختاری، روابط همبستگی بین مسیرهای متغیرهای موجود در مدل است.

جدول ۳. مقادیر همبستگی بین متغیرهای مورد مطالعه

متغیرهای پژوهش	۱	۲	۳	۴
پیشرفت تحصیلی	۱			
بلوغ هیجانی	۰/۳۳**	۱		
سرزندگی تحصیلی	۰/۲۸**	۰/۴۱**	۱	
احساس تعلق به مدرسه	۰/۳۷**	۰/۴۸**	۰/۲۵**	۱

** ۰/۰۰۱ < P

جدول ۴. ضرایب استاندارد اثر کل، مستقیم و غیرمستقیم مسیرهای الگوی پیشنهادی

اثر کل	اثر غیرمستقیم	اثر مستقیم	مسیر
۰/۵۶***	۰/۱۴۷***	۰/۴۱***	بلوغ هیجانی ← احساس تعلق به مدرسه ← پیشرفت تحصیلی
۰/۵۱***	۰/۱۳۵***	۰/۳۷***	سرزندگی تحصیلی ← احساس تعلق به مدرسه ← پیشرفت تحصیلی

شاخص R^2 نمایانگر میزان واریانس تبیین شده توسط متغیرهای نهفته درون‌زا است. طبق نظر چن (۲۰۰۷)، مقادیر این شاخص در معادلات ساختاری برای سطوح قوی، متوسط و ضعیف به ترتیب ۰/۶۷، ۰/۳۳ و ۰/۱۹ هستند. در مدل ساختاری این مطالعه، ضریب تعیین برای متغیر پیشرفت تحصیلی ۰/۴۸ به دست آمده است؛ این بدان معناست که متغیرهای برون‌زا و میانجی، مانند بلوغ هیجانی، سرزندگی تحصیلی و احساس تعلق به مدرسه، توانسته‌اند ۴۸ درصد از واریانس پیشرفت تحصیلی را تبیین کنند که این مقدار نشانگر سطحی متوسط به بالا است. همچنین، شاخص‌های برازش برای الگوی پیشنهادی در جدول شماره ۵ ارائه شده‌اند و تایید مناسبی از مدل نشان می‌دهند. نتایج آزمون بوت‌استرپ نیز حاکی از آن است که اثر غیرمستقیم بلوغ هیجانی و سرزندگی تحصیلی بر احساس تعلق به مدرسه به ترتیب برابر با ۰/۱۴۷ و ۰/۱۳۵ بوده و این مقادیر از نظر آماری معنادار هستند.

جدول ۵. شناسه‌های برازش الگوی پیشنهادی

شناسه‌های برازش	GFI	AGFI	RMR	NFI	CFI	X^2/df	RMSEA
مقدار به دست آمده	۰/۹۳	۰/۹۱	۰/۰۷	۰/۹۲	۰/۹۳	۲/۹۱	۰/۰۶۸
حد قابل پذیرش	بیشتر از ۰/۹۰	بیشتر از ۰/۹۰	مقدار کوچک	بیشتر از ۰/۹۰	بیشتر از ۰/۹۰	کمتر از ۳	کمتر از ۰/۰۸

در جدول ۵ شاخص‌های برازش مدل آورده شده است. همانطور که مشخص است جدول ۵ نشان دهنده برازش مناسب مدل آزمون شده با مدل فرضی است.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر به بررسی رابطه علی میان بلوغ هیجانی، سرزندگی تحصیلی، و احساس تعلق به مدرسه با انگیزه پیشرفت تحصیلی در میان دانش آموزان دوره دوم متوسطه پرداخته است. یافته های پژوهش نشان داد که میان بلوغ هیجانی و انگیزه پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش های قبلی همخوانی دارد، که نشان می دهند افرادی که از بلوغ هیجانی بالاتری برخوردارند، توانایی بیشتری در مقابله با چالش های تحصیلی دارند و از انگیزه بیشتری برای موفقیت تحصیلی برخوردارند. بلوغ هیجانی به عنوان یک عامل مؤثر در کنترل هیجانات و کاهش استرس، باعث افزایش انگیزه درونی برای پیشرفت تحصیلی می شود (سوتراندهار و همکاران، ۲۰۲۲، اناند، ۲۰۱۷، فتحی و همکاران، ۲۰۱۲).

نتایج همچنین تأیید کردند که سرزندگی تحصیلی ارتباط مثبتی با پیشرفت تحصیلی دارد. به عبارت دیگر، دانش آموزانی که از سطح بالایی از سرزندگی تحصیلی برخوردارند، نسبت به دیگران در مواجهه با مشکلات تحصیلی استقامت بیشتری از خود نشان می دهند و با انگیزه بیشتری به دنبال موفقیت های تحصیلی هستند. این یافته ها با نظریات روان شناسی مثبت گرا نیز همخوانی دارد که بر نقش عوامل مثبت در پیشرفت فردی و تحصیلی تأکید می کنند (امپرو و همکاران، ۲۰۱۵، عالم، ۲۰۲۲). همچنین یافته ها نشان داد که احساس تعلق به مدرسه به عنوان یک متغیر میانجی، نقش مهمی در تقویت رابطه بین بلوغ هیجانی و سرزندگی تحصیلی با انگیزه پیشرفت تحصیلی ایفا می کند. احساس تعلق به مدرسه باعث می شود دانش آموزان احساس بهتری نسبت به محیط تحصیلی خود داشته باشند و از مشارکت در فعالیت های مدرسه لذت ببرند، که به نوبه خود، انگیزه آن ها برای پیشرفت در تحصیل را افزایش می دهد. این یافته نیز با پژوهش های گذشته همخوانی دارد، که احساس تعلق را به عنوان یک عامل کلیدی در تقویت انگیزه و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان معرفی کرده اند (ژنگ، ۲۰۲۱، سانی و همکاران، ۲۰۱۷).

در نهایت، تحلیل شاخص های برازش مدل نشان داد که مدل پژوهش دارای برازش مناسبی است و متغیرهای بلوغ هیجانی، سرزندگی تحصیلی و احساس تعلق به مدرسه قادر به تبیین ۴۸ درصد از واریانس پیشرفت تحصیلی هستند که این مقدار نشانگر سطح متوسط به بالایی از قدرت تبیین مدل است. بنابراین، یافته های این پژوهش می تواند به عنوان راهنمایی برای معلمان، مشاوران و سیاست گذاران آموزشی در نظر گرفته شود تا بر تقویت بلوغ هیجانی و سرزندگی تحصیلی دانش آموزان و ایجاد حس تعلق به مدرسه تمرکز کنند و در نهایت، انگیزه پیشرفت تحصیلی را در آنان افزایش دهند.

پیشنهاد می شود در پژوهش های آتی، به بررسی اثرات مستقیم و غیرمستقیم سایر عوامل روان شناختی و اجتماعی بر انگیزه پیشرفت تحصیلی پرداخته شود و در این زمینه، نقش متغیرهای فردی همچون خودکارآمدی نیز بررسی شود. همچنین، به معلمان و مشاوران توصیه می شود که با برگزاری کارگاه ها و جلسات مشاوره، به دانش آموزان کمک کنند تا بلوغ هیجانی و سرزندگی تحصیلی خود را تقویت کنند. مدارس نیز می توانند از طریق فعالیت های جمعی و تعاملات مثبت میان دانش آموزان، احساس تعلق به مدرسه را در آن ها تقویت کنند.

منابع

احمدی، حسینی نسب، سیدداود، و آزموده. (۲۰۲۱). مقایسه اثربخشی آموزش مهارت های خودتنظیمی انگیزشی و آموزش مهارت های هیجانی-اجتماعی بر سرزندگی تحصیلی، تاب آوری و درگیری تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه دوره اول دارای عملکرد تحصیلی پایین ناحیه پنج تبریز. *نشریه علمی آموزش و ارزشیابی (فصلنامه)*، ۱۴ (۵۳)، ۹۲-۶۱.

- حبیب پور گتایی و صفری شالی. (۱۳۹۵). راهنمای جامع کاربرد SPSS در تحقیقات پیمایشی. دهقانی زاده، م.، و حسین چاری، م. (۲۰۱۳). سرزندگی تحصیلی و ادراک از الگوی ارتباطی خانواده؛ نقش واسطه ای خودکارآمدی. *مجله مطالعات آموزش و یادگیری*، ۴(۲)، ۲۱-۴۷.
- سیف، علی اکبر (۱۳۸۸). روانشناسی پرورشی نوین روانشناسی یادگیری و آموزش (ویرایش ششم) تهران نشر دوران.
- شایگان، داریوش و همکاران (۱۳۸۱)، جستارهای در دین مترجم آشوری، داریوش، پورعینی، ابوالقاسم، م ایلی، محمد تقی تهران انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- شفیعی، صابر، و خیرایی. (۲۰۲۰). بررسی نیاز به شناخت دانش آموزان ابتدایی. *دستاوردهای نوین در مطالعات علوم انسانی*، ۲۸(۳)، ۱۰۹-۱۰۱.
- صفرنژاد زهره، جویباری لیلا، فتی لادن، ثناگو اکرم، و وکیلی محمدعلی. (۲۰۱۶). مقایسه ی هوش هیجانی دانشجویان استعداددرخشان و غیراستعداددرخشان دانشگاه علوم پزشکی گلستان سال ۱۳۹۳.
- فتحی آذر، اسکندر، حسین زاده، و رحمانی. (۲۰۱۴). فراتحلیل رابطه هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان در ایران. *راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی*، ۲(۲)، ۸-۱.
- مارشال ریو، جان (۱۳۸۸) انگیزش و هیجان مقدم یحیی سید محمدی تهران، نشر ویرایش (سال انتشار به زبان رومی، ۲۰۰۵).
- نریمانی، محمد، بیابانگرد، رجیبی، و سوران. (۲۰۰۶). بررسی کارآمدی روان‌نمایشگری بر بهبود بخشی مهارتهای اجتماعی و عزت نفس دانش آموزان نارساخوان. *فصلنامه کودکان استثنایی*، ۶(۲)، ۶۳۸-۶۲۳.
- Alam, A. (2022). Investigating sustainable education and positive psychology interventions in schools towards achievement of sustainable happiness and wellbeing for 21st century pedagogy and curriculum. *ECS Transactions*، ۱۹۴(۱)، ۱۹۴۸۱.
- Ampuero, D. A.، Miranda، C. و، Goyen، S. (2015). Positive psychology in education for sustainable development at a primary-education institution. *Local Environment*، ۲۰(۷)، 745-763.
- Anand، S. (2017). Emotional maturity and academic achievement of prospective teachers. *Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities*، ۷(۱۰)، ۹۶-۱۰۲.
- Brew، C.، Beatty، B. و، Watt، A. (2004، December). Measuring students' sense of connectedness with school. In *Australian Association for Research in Education Annual Conference، Melbourne*.
- Emerson، B. W. (1990). *Academic interference: A study of social welfare needs as factors in the achievement of disadvantaged students in higher education*. Columbia University.
- Hermans، H. J. (1970). A questionnaire measure of achievement motivation. *Journal of applied psychology*، ۵۴(۴)، ۳۵۳.
- Klein، I.، & Doll، M. (2021). Tests on asymmetry for ordered categorical variables. *Journal of applied statistics*، 48(7)، 1180-1198.
- Martin، A. J. و، Marsh، H. W. (2009). Academic resilience and academic buoyancy: Multidimensional and hierarchical conceptual framing of causes، correlates and cognate constructs. *Oxford Review of Education*، ۳۵(۳)، ۳۵۳-۳۷۰.
- McNeely، C. (2005). Connection to school. In *What do children need to flourish? Conceptualizing and measuring indicators of positive development* (pp. 289-303). Boston، MA: Springer US.
- Morrison، B. (2007). *Restoring safe school communities*. Federation Press.
- Richards Jr، J. M.، Holland، J. L. و، Lutz، S. W. (1967). Prediction of student accomplishment in college. *Journal of Educational Psychology*، ۵۸(۶p۱)، ۳۴۳.
- Singh، Y. و، Bhargava، M. (1990). Manual for emotional maturity scale. *Agra: National Psychological Corporation*، ۲(۴)، ۱۶-۱۸.

- Sutradhar ،A. و ، Sen ،S. (2022). Effect of different dimensions of emotional maturity on academic achievement of B. Ed. trainees—A study. *Journal homepage: www. ijrpr. com* ISSN ، ۲۵۸۲،۷۴۲۱.
- Zhao ،J. ،Li ،R. ،Ma ،J. و ، Zhang ،W. (2019). Longitudinal relations between future planning and adolescents' academic achievement in China. *Journal of adolescence* ، ۷۵، ۷۳-۸۴.
- Zheng ،B. ،Chang ،C. ،Lin ،C. H. و ، Zhang ،Y. (2021). Self-efficacy ،academic motivation ، and self-regulation: how do they predict academic achievement for medical students. *Medical Science Educator* ، ۳۱، ۱۲۵-۱۳۰.